

fogadni betűszedő tanítványnak.“ De a sajtóhibákért a szerző is felelős: „ritka író lehet saját művének korrektora, mert figyelme... ismét meg ismét a szöveg folyamára szalad, a betűhibák pedig közben szépen elcsúsznak szeme előtt.“

A sajtóhibák ellen a legbiztosabb védelem — a gondos korrekúra: csak teljesen hibátlan szöveget szabad imprimálni.

TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

**Az első „teljes“ Puskin-kiadás.** A *Russzkij Bibliofil* c. könyvészeti folyóirat 1911-ben elhatározta, hogy időnként külön számokat fog kiadni, amelyeket kizáróan egy-egy orosz írónak szentel. Első ilyen külön számában PUSKIN műveinek különböző kiadásaival, illusztrációival, PUSKIN rajzai- és kézírataival foglalkozott. Most, amikor a nagy orosz költő halálának százéves fordulója alkalmából újra nagy érdeklődés támadt művei iránt, röviden megemlékezünk erről az ízléses kiállítású PUSKIN-füzetről, melyről annak idején a mi folyóirataink nem vettek tudomást. (St. Pétersbourg, 1911. 4°. 110 l.)

Egyik cikkében VL. ANDERSZON PUSKIN műveinek halála utáni első teljes kiadásáról ír tanulmányt. — PUSKIN halála után (1837) néhány hónappal az összes orosz kormányzók hivatalos értesítést kaptak a belügyminisztertől, hogy az orosz irodalom nagy költőjének halála mélyen meghatotta az egész orosz társadalmat, magát az uralkodót is, aki a költő családját elhagyatottságában elhalmozta bőkezűségével, gyámokat rendelt ki az árvák mellé, akiknek feladatává tette, hogy a költőnek addig nyomtatásban megjelent műveiből teljes kiadást rendezzenek sajtó alá. Aztán megjelent az előzetes értesítés a tervezett kiadásról a főbb udvari méltóságok (a főpohárnokmester, az istálló-mester), egy kamarás és ZSUKOVSKIJ költő, államtanácsos aláírásával, majd a körlevél az összes hatóságok fejeihez.

Az eredetileg hat kötetre tervezett összkiadás nyolc kötetben jelent meg, PUSKIN metszett arcképével és névaláírásával, majd még három pótkötetet adtak hozzá s az első teljes PUSKIN-kiadás 1841-ben fejeződött be.

A kritika kedvezőtlenül nyilatkozott az összkiadásról: a kötetek kiállítása ízléstelen, nyomása hanyag, tele megbocsáthatatlan sajtóhibákkal, a versek s prózai művek elhelyezése rendszertelen benne, — olvassuk az egyik bírálatban. — Méltatlan a kiadás PUSKIN emlékéhez, — mondja a másik; — nincsenek benne jegyzetek, magyarázatok, nincs meg az egyes művek megjelenésének kronológiája. A kötetek alakja esetlen, papírosa szürke. Rossz a szerkesztése, rossz a nyomdai kiállítása, de ami a legnagyobb baj, nem is teljes, — mondja a harmadik. Nagy harc folyt e kiadás körül méltánylói és szigorúan

ítélői között. Talán e nagy lárma is hozzájárult egy KIRJEEV nevű gazdag ember azon elhatározásához, hogy megvásárolja e kiadás összes példányait és kivonja a forgalomból, vagy odaajándékozza a gyámságnak azzal a kötelezettséggel, hogy megsemmisíti, mert ez a kiadás nem méltó PUSKIN emlékéhez. Szándéka m o n u m e n t á l i s PUSKIN-kiadást rendezni sajtó alá, a korrektúrárt jeles irodalmi emberekkel végeztetni el.

Arról a röviden ismertetett tanulmány szerzője, VL. ANDERSZON nem beszél, mi lett a folytatása ennek az ajánlatnak. Úgy látszik, a nagylelkű terv — terv maradt.

Ez a bibliofil-füzet azonban, amelyet PUSKIN emlékezetére adott ki a *Russzkij Bibliofil*, tartalmával, elegáns kiállításával, jó papirosával, pompás reprodukcióival minden tekintetben „méltó PUSKIN emlékéhez“.